

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 20.09.2011

Spisová značka: 29 Cdo 3413/2010

ECLI: ECLI:CZ:NS:2011:29.CDO.3413.2010.1

Typ rozhodnutí: USNESENÍ

Heslo: Jednatel

Směnečný a šekový platební rozkaz

Směnky

Společnost s ručením omezeným

Zajištění závazku

Dotčené předpisy: § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř.

§ 175 o. s. ř.

§ 196a odst. 1 obch. zák.

Kategorie rozhodnutí: C

29 Cdo 3413/2010

U S N E S E N Í

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Petra Šuka a soudců JUDr. Petra Gemmela a doc. JUDr. Ivany Štenglové v právní věci žalobce Ing. T. K., zastoupeného JUDr. Ludvíkem Ševčíkem, ml., advokátem, se sídlem v Brně, Kobližná 19, PSČ 602 00, proti žalované MIKROS, a. s., se sídlem v Brně, Králově Poli, Palackého třída 2850/56, PSČ 612 00, identifikační číslo osoby 25585321, zastoupené JUDr. Jiřím Juříčkem, advokátem, se sídlem v Brně, Údolní 5, PSČ 602 00, o námitkách proti směnečnému platebnímu rozkazu, vedené u Krajského soudu v Brně pod sp. zn. 42/5 Cm 234/2003, o dovolání žalobce proti rozsudku Vrchního soudu v Olomouci ze dne 24. března 2010, č. j. 14 Cmo 45/2010-312, takto:

I. Dovolání se odmítá.

II. Žalobce je povinen zaplatit žalované na náhradě nákladů dovolacího řízení 12.360,- Kč, do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku, k rukám jejího zástupce.

Odůvodnění:

Krajský soud v Brně zrušil rozsudkem ze dne 25. srpna 2009, č. j. 42/5 Cm 234/2003-279, v celém rozsahu směnečný platební rozkaz ze dne 30. května 2003, č. j. 5 Sm 179/2003-14, jímž uložil žalované zaplatit žalobci 2,475.856,- Kč spolu s úrokem ve výši 6 % ročně od 1. ledna 2003 do zaplacení, směnečnou odměnu ve výši 8.253,- Kč a náklady řízení.

Jde v pořadí o třetí rozhodnutí soudu prvního stupně, když rozsudek ze dne 19. května 2004, č. j. 5 Cm 234/2003-73, byl zrušen usnesením odvolacího soudu ze dne 15. srpna 2006, č. j. 7 Cmo 84/2006-153, a rozsudek ze dne 20. prosince 2006, č. j. 5 Cm 234/2003-196, byl zrušen usnesením odvolacího soudu ze dne 12. prosince 2007, č. j. 9 Cmo 270/2007-228.

Ve zrušujících usnesení vyslovil odvolací soud opakovaně závazný právní názor, podle něhož uvedla-li žalovaná ve včas podaných námitkách proti směnečnému platebnímu rozkazu, že smlouva o půjčce ze dne 9. října 1997 (jejímž obsahem je dohoda o převzetí směnečného rukojemství) je neplatná, protože nikdo ze společníků právní předchůdkyně žalované (MIKROS, spol. s r. o.) o existenci směnky nevěděl, a následně v průběhu námitkového řízení doplnila, že k převzetí směnečného rukojemství nedala souhlas valná hromada společnosti, jde o přípustné doplnění skutkových tvrzení k obraně, jíž žalovaná uplatnila ve včas podaných námitkách.

V záhlaví označeným rozsudkem potvrdil Vrchní soud v Olomouci k odvolání žalobce rozsudek soudu prvního stupně a rozhodl o nákladech odvolacího řízení.

Odvolací soud vyšel zejména z toho, že

- 1) Žalobce a J. G. uzavřeli dne 9. října 1997 smlouvu o půjčce, jejíž součástí je i v žalobě popsaná dohoda o vyplnění směnky a na jejímž základě poskytli žalobce J. G. půjčku ve výši 1,570.000,- Kč.
- 2) J. G. vystavil téhož dne k zajištění závazku vrátit poskytnutou půjčku včetně úroků a případné smluvní pokuty vlastní blankosměnku (bez údaje o výši směnečné sumy) na řad žalobce, jíž podepsal jako výstavce a současně jménem směnečného rukojemčího společnosti MIKROS, spol. s r. o. (právní předchůdkyně žalované) jako její jednatel.
- 3) Žalovaná ve včas podaných námitkách mimo jiné uvedla, že nikdo ze společníků právní předchůdkyně žalované (MIKROS, spol. s r. o.) o existenci směnky nevěděl a že výstavce směnky (J. G.) byl současně dlužníkem a statutárním orgánem avala a této propojenosti zneužil, aby ji poškodil.
- 4) V průběhu námitkového řízení žalovaná doplnila svá tvrzení tak, že k převzetí směnečného rukojemství nedala souhlas valná hromada společnosti MIKROS, spol. s r. o.
- 5) Valná hromada společnosti MIKROS, spol. s r. o. převzetí směnečného rukojemství za závazek jednatele J. G. předem neschválila.

Na takto ustanoveném základě odvolací soud dovodil – odkazuje zejména na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 7. května 2003, sp. zn. 29 Odo 430/2002, uveřejněný v časopise Soudní judikatura číslo 6, ročník 2003, pod číslem 103 – že dohoda o převzetí směnečného rukojemství společností MIKROS, spol. s r. o. je neplatná pro absenci předchozího souhlasu valné hromady společnosti MIKROS, spol. s r. o. podle ustanovení § 196a odst. 1 zákona č. 513/1991 Sb., obchodního zákoníku (dále jen „obch. zák.“) s převzetím zajištění za závazky jejího jednatele ze smlouvy o půjčce. Proto uzavřel, že žalovaný se uplatněnou kauzální námitkou neplatnosti dohody o převzetí směnečného rukojemství ubránil.

Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalobce dovolání, namítaje naplnění všech přípustných dovolacích důvodů vymezených v ustanovení § 241a odst. 2 a odst. 3 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu (dále též jen „o. s. ř.“) a navrhuje, aby Nejvyšší soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Žalovaná, argumentujíc ve prospěch správnosti napadeného rozhodnutí, navrhuje, aby Nejvyšší soud dovolání zamítl.

Dovolání, jež je přípustné podle § 237 odst. 1 písm. b/ o. s. ř., Nejvyšší soud odmítl podle § 243b odst. 1 o. s. ř. jako zjevně bezdůvodné.

Učinil tak proto, že dovolání je pouhou polemikou se závěry, formulovanými Nejvyšším soudem v rozhodnutích přílehu citovaných odvolacím soudem.

Nejvyšší soud již ve výše označeném rozsudku sp. zn. 29 Odo 430/2002 (k jehož závěrům se přihlásil např. v usnesení ze dne 31. března 2010, sp. zn. 29 Cdo 2467/2009) vysvětlil, že z ustanovení § 196a odst. 1 a odst. 2 obch. zák., ve znění účinném do 31. prosince 2000 (jež je s ohledem na datum uzavření smlouvy o půjčce a dohody o převzetí směnečného rukojemství rozhodné i pro projednávanou věc), plyne, že akciová společnost může uzavřít smlouvu, jejímž obsahem je zajištění závazků člena představenstva jen se souhlasem valné hromady.

Smlouvou, kterou se rukojmí ze směnky zavazuje k zajištění závazků výstavce, přitom není směnka, resp. převzetí směnečného rukojemství podpisem na směnce, ale smlouva (dohoda) mezi výstavcem směnky nebo osobou oprávněnou ze směnky a budoucím rukojmím, že směnečné rukojemství převeze. Samotný podpis avalisty na směnce je pak již jen realizací závazku, převzatého v dohodě o převzetí směnečného rukojemství. Jestliže je k uzavření smlouvy o převzetí směnečného rukojemství nutný předchozí souhlas valné hromady a tento souhlas nebyl udělen, je dohoda o převzetí rukojemství absolutně neplatná. Tato neplatnost však nezpůsobuje neplatnost samotné směnky ani neplatnost podpisu osoby, která převzala rukojemství, ale může pouze (případně) založit kauzální námitku avalisty ve vztahu ke konkrétní osobě oprávněné ze směnky.

Uvedené závěry se beze zbytku prosadí i v poměrech společnosti s ručením omezeným (srov. § 135 odst. 2 obch. zák.).

V projednávané věci přitom není pochyb, že dohoda o převzetí směnečného rukojemství byla uzavřena současně se smlouvou o půjčce a její stranou byl jak aval, tak i remitent (dovolatel). Proto je zcela nepřipadná výhrada dovolatele, že námitka neplatnosti dohody o převzetí směnečného rukojemství není námitkou z vlastního vztahu avala (žalované) a remitenta (dovolatele) [k tomu dále srov. důvody rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 30. června 2009, sp. zn. 29 Cdo 3727/2007, uveřejněného pod číslem 39/2010 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, jež se obdobně prosadí i v projednávané věci].

Taktéž dovolatelem zpochybňovaný závěr odvolacího soudu, podle něhož je tvrzení žalované, uvedené v průběhu námitkového řízení, že k převzetí směnečného rukojemství nedala souhlas valná hromada společnosti MIKROS, spol. s r. o., přípustným doplněním skutkových tvrzení k obraně, kterou žalovaná uplatnila ve včas podaných námitkách, je v souladu se závěry formulovanými Nejvyšším soudem v (odvolacím soudem citovaném) rozsudku ze dne 31. března 2009, sp. zn. 29 Cdo 2270/2007, uveřejněném pod číslem 3/2010 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek.

V něm Nejvyšší soud vysvětlil, že žalovaný nemůže – se zřetelem k zásadě koncentrace řízení o námitkách proti směnečnému platebnímu rozkazu – po uplynutí lhůty k podání námitek uplatňovat takovou obranu, která nebyla uvedena již v námitkách. Nic mu však nebrání v tom, aby i v této fázi řízení uváděl nové skutečnosti, jež mohou mít – podle jeho názoru – význam pro posouzení

důvodnosti obrany již (v námitkách řádně) uplatněné. Takové skutečnosti pak nelze považovat (směřují-li v skutku jen k doplnění dříve uplatněné námitky) za námitky nové (a tudíž opožděné), k nimž by již soud nesměl (v intencích zákazu formulovaného v ustanovení § 175 odst. 4, části věty první za středníkem, o. s. ř.) přihlížet.

Mají-li mít námitky proti směnečnému platebnímu rozkazu (tak jako v posuzované věci) původ v mimosměnečných vztazích účastníků, se směnkou toliko souvisejících (tzv. kauzální námitky), bude požadavek na řádné odůvodnění námitek naplněn zásadně jen tehdy, jestliže žalovaný v námitkách alespoň stručně vylíčí obsah tzv. směnečné smlouvy, jež byla bezprostředním důvodem vzniku směnky, popř. závazku konkrétního směnečného dlužníka (např. uvede, že podle konkrétního ujednání účastníků směnka zajišťovala určitou kauzální pohledávku) a dále vymezí skutečnost, v jejímž důsledku by měl být zproštěn povinnosti směnku zaplatit (např. že pohledávka směnkou zajištěná již byla zaplacená, zanikla započtením, uzavřením dohody o narovnání apod.)

V projednávané věci byly, jak přesvědčivě vyložil odvolací soud, tyto předpoklady naplněny.

Dalšími námitkami pak dovolatel odvolacímu soudu vytýká, že ačkoliv důkazní břemeno tížilo žalovanou, dospěl odvolací soud k závěru o jeho unesení „v podstatě jen z toho, že tehdejší společníci se nepamatují na valnou hromadu, která se měla zabývat otázkou převzetí směnečného rukojemství“.

V této souvislosti Nejvyšší soud podotýká, že – jak plyne z jeho ustálené judikatury – dovolací důvod podle ustanovení § 241a odst. 3 o. s. ř. se nepojí s každou námitkou účastníka ke zjištěnému skutkovému stavu; pro dovolací řízení jsou významné jen ty námitky, jejichž obsahem je tvrzení, že skutkové zjištění, ze kterého napadené rozhodnutí vychází, nemá v provedeném dokazování v podstatné části oporu. Námitka, že se nestala okolnost, kterou měl soud dokazováním za zjištěnou, není sama o sobě v dovolacím řízení rozhodná, neboť je nedostatečná z hlediska skutkové podstaty vymezující dovolací důvod podle ustanovení § 241a odst. 3 o. s. ř., jestliže dovolatel dostatečně nezpochybní logiku úsudku o tom, co bylo dokazováním zjištěno, eventuálně netvrdí-li, že soud z logicky bezchybných dílčích úsudků (zjištění) učinil nesprávné (logicky vadné) skutkové závěry. Prvou z těchto podmínek splní dovolatel tím, že namítá, že soud vzal v úvahu skutečnosti, které z provedených důkazů nebo přednesů účastníků nevyplývaly, ani jinak nevyšly za řízení najevo, nebo že soud naopak pominul rozhodné skutečnosti, které byly provedenými důkazy prokázány, nebo vyšly za řízení najevo. Druhá z uvedených podmínek je splněna výhradou, že v hodnocení důkazů, popř. poznatků, které vyplývaly z přednesů účastníků, nebo které vyšly najevo jinak, je – z hlediska jejich závažnosti, zákonnosti, pravdivosti či věrohodnosti – logický rozpor, nebo že výsledek hodnocení důkazů neodpovídá tomu, co mělo být zjištěno způsobem vyplývajícím z ustanovení § 133 až § 135 o. s. ř. (shodně srov. též důvody rozsudku Nejvyššího soudu uveřejněného pod číslem 27/1999 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

Samotné hodnocení důkazů nelze dovolacím důvodem podle ustanovení § 241a odst. 3 o. s. ř. napadnout, když na nesprávnost hodnocení důkazů lze usuzovat – jak vyplývá ze zásady volného hodnocení důkazů (§ 132 o. s. ř.) – jen ze způsobu, jak soud hodnocení důkazů provedl. Nelze-li soudu v tomto směru vytknout žádné pochybení, pak není možné ani polemizovat s jeho skutkovými závěry (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. července 2005, sp. zn. 29 Odo 1058/2003, uveřejněný v časopise Soudní judikatura číslo 9, ročník 2005, pod číslem 145, či usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. prosince 2009, sp. zn. 20 Cdo 4352/2007, jež je veřejnosti k dispozici na webových stránkách Nejvyššího soudu).

V projednávané věci odvolací soud otázku, která ze stran sporu nese důkazní břemeno ohledně prokázání kauzálních námitek proti směnečnému platebnímu rozkazu, vyřešil v souladu se závěry formulovanými Nejvyšším soudem např. v rozsudku ze dne 2. března 1999, sp. zn. 32 Cdo 2383/98, uveřejněném v časopise Soudní judikatura číslo 8, ročník 1999, pod číslem 84. Z námitek dovolatele (jenž se oproti odvolacímu soudu domnívá, že žalovaná důkazní břemeno neunesla) je přitom zřejmé, že jimi (nepřípustně) brojí právě pouze proti hodnocení důkazů provedenému odvolacím soudem.

Zabývat se dovoláním v této věci meritorně pokládá Nejvyšší soud za dané situace za zbytečné.

Výrok o nákladech dovolacího řízení je odůvodněn ustanoveními § 243b odst. 5, § 224 a § 146 odst. 3 o. s. ř., když dovolání žalobce bylo odmítnuto a žalované vzniklo právo na náhradu účelně vynaložených nákladů. Ty sestávají z odměny za zastupování advokátem za řízení v jednom stupni (za dovolací řízení), jejíž výše se určuje podle vyhlášky č. 484/2000 Sb. (dále jen „vyhláška“), a náhrady hotových výdajů.

Podle ustanovení § 3 odst. 1 bod 5, § 10 odst. 3, § 14 odst. 1 a § 15 vyhlášky činí sazba odměny 20.000,- Kč. Takto určená sazba se podle § 18 odst. 1 vyhlášky snižuje o 50%, tj. na částku 10.000,- Kč, jelikož zástupce žalované učinil v dovolacím řízení pouze jediný úkon právní služby (vyjádření k dovolání). Spolu s náhradou hotových výdajů dle § 13 odst. 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb. ve výši 300,- Kč a náhradou za 20 % daň z přidané hodnoty ve výši 2.060,- Kč podle ustanovení § 137 odst. 3 o. s. ř. tak dovolací soud přiznal žalované k tíži dovolatele celkem 12.360,- Kč.

Proti tomuto rozhodnutí není přípustný opravný prostředek.

Nesplní-li povinný dobrovolně, co mu ukládá vykonatelné rozhodnutí, může se oprávněná domáhat výkonu rozhodnutí.

V Brně dne 20. září 2011

JUDr. Petr Šuk

předseda senátu